

Sygn. akt X Kz 977/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie X Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: **SSO Wanda Jankowska – Bebeszko**

Protokolant: protokolant sądowy Michał Szmajser

przy udziale Prokuratora Jolanty Pydyniak

po rozpoznaniu

w sprawie **P. B. i 3 in.** oskarżonych o czyny z art. 300 § 3 k.k.

zażalenia adwokata J. B. na postanowienie Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 24 marca 2017 roku w przedmiocie zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 marca 2017 r. Sąd Rejonowy w Piasecznie zwolnił świadka J. B., wykonującego zawód adwokata, z obowiązku zachowania tajemnicy adwokackiej co do faktów, o których dowiedział się w związku ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz (...) Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o. w bliżej nieokreślonym czasie w okresie od dnia 1 października 2003 r. do dnia 24 stycznia 2004 r.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł J. B..

Zarzucił naruszenie art. 180 § 2 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 pkt. 3 i 5 k.p.k. poprzez niedookreślone wskazanie jakich faktów dotyczy zwolnienie oraz nieadekwatność zakresu zwolnienia w stosunku do zamierzenia dowodowego, jak również poprzez brak uzasadnienia co do niezbędności dowodu z przesłuchania adwokata dla dobra wymiaru sprawiedliwości i braku możliwości ustalenia faktów na podstawie innego dowodu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie skarżący zarzucił, iż orzeczenie zapadło z obrazą art. 180 § 2 k.p.k.

Powyższy przepis określa konieczne warunki do zwolnienia z tajemnicy zawodowej, stanowiąc, iż osoby obowiązane do zachowania tajemnicy, m.in. adwokackiej, mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu.

Sąd Rejonowy w zaskarżonym postanowieniu przesłanek tych nie wykazał, co słusznie podnosi skarżący.

Należy dodać, iż orzeczenie w tym przedmiocie zapadło powtórnie, po uchyleniu poprzedniego postanowienia (z dnia 13 października 2016 r., k – 7838, postanowienie SO z dnia 31 stycznia 2017 r., k - 7915). Poprzednie postanowienie ograniczało się do powtórzenia dyspozycji przepisu art. 180 § 2 k.p.k., toteż z oczywistych powodów zostało uchylone. Zaskarżone aktualnie postanowienie zawiera wskazanie zakresu zwolnienia oraz krótkie uzasadnienie. Niestety, ponownie, orzeczenie w przedmiocie zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy adwokackiej nie spełnia podstawowych wymogów, przez co podlega uchyleniu.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko skarżącego, iż postanowienie nie precyzuje należycie zakresu zwolnienia z tajemnicy.

Sąd Rejonowy określił ten zakres bardzo szeroko, zwalniając adwokata z obowiązku zachowania tajemnicy co do „faktów związanych z obsługą (...) Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o.” i to w okresie niemal czterech miesięcy. W istocie więc zwolnienie dotyczy wszelkich okoliczności związanych z obsługą prawną spółek w okresie kilku miesięcy. Nie sposób przy tym logicznie przyjąć, iż taki zakres jest uzasadniony potrzebami toczącego się postępowania w niniejszej sprawie. Co więcej, w ogóle nie wiadomo, o jakie „fakty” sądowi chodziło, nie wspominając o ich ewentualnym związku ze sprawą. W tym zakresie należy podzielić całość argumentacji skarżącego wskazaną w uzasadnieniu zażalenia.

Jest również oczywiste, że tak szeroki zakres zwolnienia z tajemnicy otwiera drogę do korzystania z wiedzy świadka – adwokata właściwie bez żadnych ograniczeń, co w świetle wyjątkowego charakteru regulacji art. 180 § 2 k.p.k. należy uznać za niedopuszczalne.

Ponadto, zwolnienie z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej może być orzeczone jedynie, gdy stwierdzi się zachodzące w koniunkcji przesłanki:

- 1) niezbędność zeznań dla dobra wymiaru sprawiedliwości, czyli istotny charakter okoliczności, która mają być wykazane zeznaniami
- 2) brak możliwości ustalenia okoliczności (faktu) na podstawie innego dowodu.

Stwierdzenie łącznego istnienia tych przesłanek powinno być wykazane w uzasadnieniu postanowienia. Sąd powinien więc wskazać, jakie fakty je uzasadniają i jakie wnioski z nich wynikają.

Sąd Rejonowy zwalniając J. B. z tajemnicy adwokackiej nie podjął nawet próby wykazania, iż okoliczności, których ma dotyczyć zwolnienie, nie mogą zostać ustalone w drodze żadnego innego dowodu a niemożność ta ma charakter obiektywny, co trafnie podnosi skarżący.

Należy również podkreślić, iż prawidłowe wykazanie, „niemożności ustalenia okoliczności na podstawie innego dowodu” jest uzależnione od prawidłowego, właściwie sprecyzowanego zakresu zwolnienia. Jeśli bowiem nie wiadomo, jakich faktów ma dotyczyć zwolnienie, to bez wątpienia nie ma możliwości prawidłowej oceny, czy ustaleń tych można dokonać w drodze innych czynności dowodowych.

Obiektywna niemożność ustalenia okoliczności na podstawie innego dowodu oznacza natomiast faktyczne nieistnienie takiego źródła dowodowego, które mogłoby dostarczyć informacji na dany temat. Nie wystarcza istnienie możliwych do pokonania przeszkód w dotarciu do istniejącego źródła dowodowego bądź też nieustalenie istnienia tego źródła wynikające z niepodjęcia wszystkich koniecznych w danym momencie czynności wykrywczych.

Na koniec wypada przypomnieć, na co wskazywał Sąd Okręgowy w postanowieniu z dnia 31 stycznia 2017 r., że zwolnienie z tajemnicy adwokackiej winno ograniczać się do sytuacji wyjątkowych, do rzadkości. Decyzja w przedmiocie zwolnienia winna tego rodzaju wyjątkowość uzasadniać konkretnymi okolicznościami sprawy.

Zaskarżone postanowienie powyższych wymogów nie spełnia, w sposób nazbyt ogólnikowy, zatem nieprawidłowy, odwołując się do potrzeby przesłuchania adwokata J. B. w charakterze świadka.

Ponieważ nie zostało wykazane istnienie przesłanek z art. 180 § 2 k.p.k., zaskarżone orzeczenie należało uchylić.